

Nr 87.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 för vissa fortifikatoriska anordningar m. m.

(1:a avd.)

1:o) **Vapen och ammunition m. m.** I propositionen nr 187 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 6 mars 1942) att till Vapen och ammunition m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 10,050,000 kronor.

Anslaget avses för anskaffning av viss tygmateriel för armén.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, tillstyrker att medel anvisas för ifrågavarande materielanskaffning och hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen må till *Vapen och ammunition m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 10,050,000 kronor.

2:o) **Vissa fortifikatoriska anordningar m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att till Vissa fortifikatoriska anordningar m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,800,000 kronor.

Det föreliggande äskandet avser att tillgodose behovet av medel för om- och nybyggnad av vissa luftbevaknings- och luftvärnscentraler.

Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, har intet att erinra mot att det äskade anslaget anvisas.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Ytterligare medel till vissa fortifikatoriska anordningar m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för

budgetåret 1941/42 å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1,800,000 kronor.

3:o) **Fritidsbyggnad vid Gotlands kustartillerikår.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att, under villkor att Bunge kommun kostnadsfritt till staten med äganderätt överläter för ändamålet erforderlig tomt, till Fritidsbyggnad vid Gotlands kustartillerikår å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, anvisa ett reservationsanslag av 210,000 kronor.

Landshövdingen i Gotlands län och biskopen över Visby stift hava hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för åstadkommande av ett soldathem i Fårösund. Därvid har anförts bland annat följande:

De omfattande försvarsanstalter, som under förhållandevis kort tid tillkommit i och i trakten av Fårösund på norra Gotland, hade medfört ett uppenbart behov att därstädes snarast möjligt få till stånd en tillräcklig samlingslokal, där de värnpliktiga kunde på ändamålsenligt sätt tillbringa sin fritid. För Fårösunds lilla samhälle vore det emellertid ej möjligt att lösa denna fråga.

Bunge församling, inom vilken Fårösunds samhälle vore beläget, hade inköpt och kostnadsfritt ställt en synnerligen lämplig tomt till förfogande för uppförande av ett soldathem.

Vid framställningen fogad kostnadsberäkning utvisade ett medelsbehov för ändamålet av 210,000 kronor.

Chefen för marinen och marinförvaltningen hava tillstyrkt förslaget. Ämbetsverket har med hänsyn till att den i framställningen åberopade kostnadsberäkningen vore baserad på prisläget hösten 1940 verkställt en omarbetning av densamma och därvid kommit till ett medelsbehov av 250,000 kronor.

Centralrådet för religiös och kulturell verksamhet inom försvarsväsendet har vitsordat, att behovet av ett soldathem i Fårösund vore synnerligen trängande.

1940 års militära byggnadsutredning har beträffande byggnadskostnaderna funnit 210,000 kronor vara för ändamålet tillräckligt. Utredningen har vidare bland annat förutsatt, att byggnaden skulle kunna disponeras för även rent militära ändamål och att det syntes lämpligt, att rörelsen bedreves av vederbörande lägerkassa. Utredningen hade emellertid icke undersökt, huruvida Bunge kommun vore villig att under dessa ändrade förutsättningar ställa tomt till förfogande.

Departementschefen har framhållit följande.

Det torde få anses uppenbart, att i Fårösund föreligger ett starkt behov av en anläggning av ifrågavarande slag. Såsom 1940 års militära byggnadsutredning i sitt berörda utlåtande antytt, har en stiftelse, benämnd Stiftelsen Fårösunds soldathem, grundats med uppgift att uppföra och med äganderätt förvalta soldathemmet i fråga, sedan för ändamålet erforderliga medel ställts till förfogande genom statligt ingripande. Bunge kommun har därjämte, som nämnts, kostnadsfritt ställt mark till förfogande för hemmet.

Lotterimedel kunna enligt vad jag inhämtat för närvarande ej ställas till

förfogande för detta ändamål. Då medel på annan väg icke torde kunna inom rimlig tid anskaffas och det får anses vara ur allmän synpunkt av intresse, att tillfredsställande fritidslokaler utan dröjsmål anordnas i Fårösund, har jag intet att erinra mot att statsanslag anvisas för ändamålet. Som förutsättning bör emellertid gälla, att staten icke avhänder sig äganderätten till byggnaden och att byggnaden i enlighet med byggnadsutredningens förslag uppföres såsom militär fritidsbyggnad, vars lokaler vid behov jämväl kunna tagas i anspråk för rent militära ändamål, exempelvis för lektioner, föreläsningar och filmföreläsningar. På skäl som återopades vid anmälan av ett likartat ärende i propositionen 1941:344 (punkten 9) bör byggnaden uppföras genom statens försorg och mot lämplig årlig avgäld utarrenderas till kustartillerikårens lägerkassa. Den årliga arrendeavgift, som staten därvid bör betinga sig, synes böra framdeles av Kungl. Maj:t bestämmas. Byggnadens vård och förvaltning bör i enlighet med byggnadsutredningens förslag ankomma på lägerkassan under marinförvaltningens överinseende. De i detta hänseende och i övrigt erforderliga bestämmelserna torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela efter förslag av marinförvaltningen. Om så befinnes lämpligt, bör byggnaden kunna utarrenderas — i stället för till lägerkassan — till annat lämpligt rättssubjekt, som ur de ovan angivna synpunkterna finnes kunna träda i lägerkassans ställe. Vilket alternativ som i detta hänseende än väljes böra andra till Gotland förlagda förband än kustartillerikåren och till dem hörande personal äga tillgång till byggnaden i samma utsträckning och under samma villkor som kåren själv.

Erforderliga medel för byggnadens uppförande böra anvisas i form av kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond. Med hänsyn till det angelägna behovet av byggnaden i fråga torde anslag för ändamålet böra anvisas å tilläggsstat. Som villkor för anslaget bör gälla, att kommunen kostnadsfritt till staten med äganderätt överläter erforderlig tomt.

Utskottet finner i likhet med föredragande departementschefen behov av ifrågavarande fritidsbyggnad vara för handen och har intet att erinra mot att densamma, under av departementschefen angivna förutsättningar, uppföres med anlitan av statsmedel. Icke heller har utskottet någon erinran att framställa mot vad departementschefen föreslagit rörande formerna för fritidsbyggnadens utnyttjande, vård och förvaltning.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, under villkor att Bunge kommun kostnadsfritt till staten med äganderätt överläter för ändamålet erforderlig tomt, till *Fritidsbyggnad vid Gotlands kustartillerikår* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, anvisa ett reservationsanslag av 210,000 kronor.

4:o) **Restaurering av Amiralitetskyrkan i Karlskrona.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att till Restaurering av Amiralitetskyrkan i Karlskrona å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 såsom kapital-

Utskottet.

investering i försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t (proposition 1938: 275, riksdagens skrivelse nr 420) uppfördes å beredskapsstaten för budgetåret 1938/39 ett förskottsanslag av 135,000 kronor till Amiralitetskyrkans i Karlskrona restaurering. Riksdagen uttalade i sin berörda skrivelse, att restaureringen snarast borde komma till utförande, varvid ifrågasatt värmeledningsinstallation syntes böra utföras i samband med anordnandet under budgetåret 1938/39 av värmeledning i en kustartilleriets näraliggande kasern. Anslaget har icke tagits i anspråk för därmed avsett ändamål.

I skrivelse den 3 maj 1941 har *marinförvaltningen* anmält, att den i riksdagsskrivelsen åsyftade centralvärmeanläggningen i Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern numera vore färdigställd samt planerad med tanke på att värme därifrån skulle kunna levereras till kyrkan. Ämbetsverket har hemställt, att erforderliga medel måtte ställas till förfogande.

Departementschefen har bland annat framhållit, att det syntes nödvändigt att arbetena i enlighet med nu föreliggande förslag komme till utförande. Det nuvarande värmesystemet vore oekonomiskt i drift och så ineffektivt, att dräglig temperatur icke kunde hållas i kyrkan. Även i andra hänseenden förelåge brister av den art, att kyrkan endast med stora olägenheter kunde användas som publik lokal. Departementschefen, som vid ärendets behandling tagit under övervägande, huruvida icke för närvarande endast centralvärmeinstallationen borde komma till utförande, men ur ekonomisk synpunkt funnit fördelaktigast att restaureringen i övrigt, som i varje fall icke kunde uppskjutas någon längre tid, utfördes samtidigt, har tillstyrkt att medel nu anvisas för arbetet i dess helhet. Mot kostnadsberäkningarna syntes departementschefen intet annat vara att erinra än att anslaget med hänsyn till inträffade prisstegringar numera enligt under hand från marinförvaltningen inhämtade uppgifter borde bestämmas till 160,000 kronor. Därvid har förutsatts, att kyrkans värmesystem skulle anslutas till värmecentralen i Karlskrona kustartilleriregementes stadskasern.

Utskottet.

Utskottet, som funnit vad i ärendet anförts giva vid handen angelägenheten av att de föreslagna restaureringsåtgärderna komma till utförande och intet haft att erinra mot de härför beräknade kostnaderna, får hemställa,

att riksdagen må till *Restaurering av Amiralitetskyrkan i Karlskrona* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 å kapitalbudgeten under försvarsväsendets fastighetsfond, marinförvaltningens delfond, anvisa ett reservationsanslag av 160,000 kronor.

Stockholm den 28 april 1942.

På statsutskottets vägnar:

CONRAD JONSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 88.